

**Bruselj, 19. junij 2026
(OR. en)**

10400/26

**SOC 390
EMPL 209
EDUC 260
ECOFIN 802
COMPET 806
ENV 789
ENER 421
JAI 859
GENDER 113
JEUN 156
SAN 502**

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Ocena specifičnih priporočil za države za leto 2026 in izvajanje specifičnih priporočil za države za leto 2025: mnenje Odbora za zaposlovanje in Odbora za socialno zaščito – <i>potrditev</i>

V prilogi vam pošiljamo Mnenje Odbora za zaposlovanje in Odbora za socialno zaščito o oceni specifičnih priporočil za države za leto 2026 in izvajanju specifičnih priporočil za države za leto 2025, ki naj bi ga Svet (EPSCO) potrdil na seji 29. junija 2026.

Dodatki k temu dopisu:

- pregledi socialne konvergence za leto 2026, ki sta jih izvedla Odbor za zaposlovanje in Odbor za socialno zaščito – specifični zaključki za države (ADD 1)
- pregledi večstranskega nadzora za leto 2026, ki jih je izvedel Odbor za zaposlovanje – specifični zaključki za države (ADD 2)
- večstranski pregledi izvajanja za leto 2026, ki jih je izvedel Odbor za socialno zaščito – sklepi za posamezne države (ADD 3)

**Mnenje Odbora za zaposlovanje in Odbora za socialno zaščito
o ciklu evropskega semestra 2026**

Preambula

Odbor za zaposlovanje (EMCO) in Odbor za socialno zaščito (SPC) sta odgovorna za izvajanje evropskega semestra na področju politike zaposlovanja in spretnosti ter socialne politike.¹ V skladu s tem sta odbora v celotnem ciklu evropskega semestra 2026:

- pred sejo Sveta EPSCO 9. marca pripravila letno *priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja* in *skupno poročilo o zaposlovanju*, skupaj s priloženimi sklepi Sveta. EMCO je pripravil tudi prvo *priporočilo o človeškem kapitalu v EU*;²
- pred sejo Sveta EPSCO 29. junija pripravila nova *specifična priporočila za države (CSR)*³ in izrazila mnenja o priloženem *horizontalnem dopisu* za Evropski svet;⁴

¹ Na podlagi določb členov 148, 150 in 160 Pogodbe o delovanju EU (PDEU), sklepov Sveta [2015/772](#) in [2015/773](#) o ustanovitvi odborov ter [Uredbe 2024/1263](#) o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik.

² Komisija je vse dokumente sprejela 25. novembra 2025 v okviru [jesenskega svežnja](#). Po pogajanjih v odborih jih je Svet 9. marca odobril ali sprejel. Končna besedila [priporočila o ekonomski politiki euroobmočja](#), [priporočila o človeškem kapitalu](#), [skupnega poročila o zaposlovanju](#) in [sklepov Sveta](#) so na voljo na spletu.

³ Komisija je priporočila sprejela 3. junija v okviru [spomladanskega svežnja](#), po pogajanjih v odborih pa naj bi jih Svet EPSCO odobril 29. junija in nato sprejel 10. julija.

⁴ Horizontalni dopis o CSR za leto 2026, pripravljen pod vodstvom ciprskega predsedstva, naj bi prispeval k političnim razpravam na zasedanju Evropskega sveta 18. in 19. junija.

- prispevala k pripravi priporočil Sveta, s katerimi so bili odobreni *srednjeročni fiskalno-strukturni načrti*.⁵

EMCO in SPC sta preučila tudi napredek, ki so ga države članice dosegle pri izvajanju zadevnih CSR za leto 2025, in spremljala stanje socialne konvergenca v EU na podlagi ugotovitev okvira za socialno konvergenca.⁶ Kar zadeva okvir za socialno konvergenca, je bila prva faza analize vključena v skupno poročilo o zaposlovanju za leto 2026, drugo fazo analize je objavila Komisija, nato pa so o njej razpravljali v odborih.⁷

Na podlagi navedenih dejavnosti so v **oddelku 1** tega mnenja predstavljena stališča odborov o vidikih upravljanja evropskega semestra. V **oddelku 2** so razmisleki o CSR za leto 2026, ki jih je predlagala Komisija in 4. junija predstavila odboroma EMCO in SPC. V **oddelku 3** so predstavljeni rezultati pregleda napredka držav članic pri izvajanju zadevnih CSR za leto 2025 in ugotovitev okvira za socialno konvergenca – podani so v obliki tematskih sporočil. Ustrezni specifični zaključki za države so v **prilogah**.

⁵ Ta priporočila Sveta se sprejmejo na sejah Sveta ECOFIN.

⁶ O zasnovi in elementih okvira za socialno konvergenca je v času svojega delovanja med letoma 2022 in 2023 razpravljala posebna delovna skupina EMCO-SPC, opisani pa so v [ključnih sporočilih o vključitvi okvira za socialno konvergenca v evropski semester](#) ter v s tem povezanim [poročilu](#). Oba dokumenta sta bila ministrom in ministricam Sveta EPSCO predstavljena junija 2023.

⁷ Komisija je 21. aprila v [delovnem dokumentu služb Komisije](#) objavila drugo fazo analize. EMCO in SPC sta o njej razpravljala v okviru posebnih pregledov, rezultat teh razprav pa je povzet v oddelku 3.1.

Oddelek 1

Vidiki upravljanja evropskega semestra

Cikel evropskega semestra 2026 zaznamuje drugo leto izvajanja novega okvira ekonomskega upravljanja EU, v katerem je trdno zasidran evropski steber socialnih pravic. V zvezi s tem sta odbora pozdravila tesnejše povezovanje ekonomskih in socialnih politik ter politik zaposlovanja in spretnosti v celotnem procesu semestra, zlasti v CSR leto 2026. Ta razvoj temelji na znatni zaposlitveni in socialni razsežnosti srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtov⁸, h katerim sta EMCO in SPC po potrebi še naprej prispevala pri pripravi priporočil Sveta, v katerih je potrjena njihova vsebina. Odbora menita, da je takšno tesnejše povezovanje politik skladno z njunim dolgoletnim delom v zvezi z reformami in naložbami na področju politike trga dela in spretnosti ter socialne politike kot gonili vključujoče gospodarske rasti, produktivnosti in konkurenčnosti.⁹

⁸ [Pismo predsednika odbora EMCO in predsednice odbora SPC o srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih](#), ki je bilo ministrom in ministricam Sveta EPSCO predstavljeno februarja 2025.

⁹ Na podlagi teh razmislekov so bili izdani [mnenje o dodani vrednosti socialnih naložb in vlogi Sveta EPSCO pri upravljanju evropskega semestra](#) (Svet ga je potrdil novembra 2023), [Sklepi Sveta o vlogi politik trga dela in spretnosti ter socialnih politik za odporna gospodarstva](#) (Svet jih je odobril junija 2024) in [Prostovoljna vodilna načela za države članice EU za ocenjevanje gospodarskih učinkov reform in naložb na področju politik trga dela in spretnosti ter socialnih politik](#) (Svet jih je odobril junija 2024).

V ciklu semestra 2026 sta uvedena prvo priporočilo o človeškem kapitalu in celovita analiza izzivov v zvezi s kakovostjo delovnih mest, znova pa je poudarjeno tudi zmanjšanje tveganja revščine, neenakosti in socialne izključenosti v skladu z novo strategijo EU za boj proti revščini.¹⁰ Priporočilo o človeškem kapitalu vzpostavlja prenovljen okvir politike za krepitev razvoja človeškega kapitala v Uniji. Še posebej se osredotoča na odpravo pomanjkanja v strateških sektorjih, pospešitev priznavanja kvalifikacij, krepitev temeljnih spretnosti, razširitev poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter izobraževanja na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter večjo uporabo zbiranja podatkov o spretnostih, da bi podprli prehajanje na trgu dela in konkurenčnost, ter izpostavlja njihovo nujnost. Hkrati se na podlagi mnenja EMCO, sprejetega leta 2025, in s tem povezane posodobitve okvira za spremljanje¹¹ kakovost delovnih mest sistematično vključuje v proces evropskega semestra, pri čemer je v skupno poročilo o zaposlovanju za leto 2026 in poročila o državah vključena posebna analiza, kar je privedlo do tega, da so v CSR izrecno navedene smernice za politike v vseh glavnih razsežnostih, kadar je to ustrezno. V spomladanskem svežnju se odražajo tudi prednostne naloge nove strategije EU za boj proti revščini, in sicer v zvezi z vzvodi politike za zmanjšanje tveganja revščine in socialne izključenosti.

¹⁰ [Strategija EU za boj proti revščini – zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje](#), ki jo je Komisija objavila 6. maja 2026.

¹¹ [Mnenje EMCO o razsežnostih kakovosti delovnih mest](#), ki je bilo ministrom in ministricam Sveta EPSCO predstavljeno junija 2025. Posodobljen okvir za spremljanje bo vključen v prikaz uspešnosti zaposlovanja za leto 2026, ki bo Svetu posredovan pred oktobrsko sejo Sveta EPSCO.

V zvezi z zaposlitveno in socialno razsežnostjo semestra sta odbora v celotnem ciklu 2026 spremljala napredek pri doseganju ciljev EU in nacionalnih ciljev za leto 2030 glede zaposlovanja, spretnosti ter zmanjšanja revščine in socialne izključenosti.¹² Unija je na splošno na dobri poti, da doseže cilj glede zaposlovanja za leto 2030, nekatere države članice pa so že dosegle ali presegle nacionalne cilje. Hkrati nezadosten napredek pri doseganju cilja glede spretnosti za leto 2030 predstavlja znatno tveganje za prihodnost zaradi vztrajnega pomanjkanja delovne sile in šibke rasti produktivnosti. Odbora izražata tudi zaskrbljenost, ker napredek pri zmanjševanju revščine in socialne izključenosti še vedno ni zadosten in je po državah članicah neenakomeren. Unija trenutno ni na pravi poti, da bi dosegla cilj glede zmanjšanja revščine do leta 2030, in še vedno obstajajo razlike, ki vplivajo na osebe v ranljivem položaju. Odbora z zanimanjem pričakujeta razpravo o prihodnjem akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic v drugi polovici leta 2026, da bi podprli napredek pri doseganju krovnih ciljev Unije za leto 2030.¹³

Odbora sta v podporo opredelitvi tveganj in izzivov za navzgor usmerjeno socialno konvergenco prispevala k izvajanju okvira za socialno konvergenco na podlagi analiz, ki jih je izvedla Komisija. Na podlagi stališč, izraženih v prejšnjih ciklih semestra¹⁴, so nekatere države članice opozorile, da bi bilo mogoče nadalje izboljšati časovni raspored druge faze analize; koristno bi namreč bilo, če bi podaljšali čas za tehnične dialoge med Komisijo in zadevnimi državami članicami ter okrepili vzročno-posledično povezovanje področij politik in bolj izrecno priznali nedavni razvoj dogodkov. V razpravah je bil izpostavljen kompromis med tem, da se omogoči več časa za poglobljene tehnične dialoge in s tem zagotovi njihova kakovost, in tem, da se prispevke za preglede večstranskega nadzora, ki jih izvajata odbora, zagotovi pravočasno. EMCO in SPC pozdravljata vključitev ugotovitev okvira v predloge CSR in poročila za države za leto 2026 ter tako podpirata določitev ukrepov politike za spodbujanje navzgor usmerjene socialne konvergenca.

¹² Odbora sta junija 2022 Svetu predstavila [mnenje o postopku določanja nacionalnih ciljev za leto 2030](#).

¹³ Odbora sta prispevala k naslednjemu akcijskemu načrtu z [mnenjem o prihodnjih prednostnih nalogah politike Unije v zvezi z evropskim stebrom socialnih pravic](#), ki ga je Svet potrdil marca 2024, in med izmenjavo mnenj maja 2025.

¹⁴ [Ocena okvira za socialno konvergenco, kot se izvaja pilotno v ciklu evropskega semestra 2024](#), o kateri je Svet (EPSCO) razpravljajal na seji 2. decembra 2024.

V skladu s standardno prakso sta EMCO in SPC s socialnimi partnerji EU in predstavniki organizacij civilne družbe izčrpno razpravljala o prednostnih nalogah politike, določenih v jesenskem in spomladanskem svežnju. Te izmenjave so omogočile konstruktiven in vsebinski dialog, rezultati katerega so bili ustrezno upoštevani pri pripravi tega mnenja. Odbora ponovno potrjujeta, da je udeležba socialnih partnerjev, predstavnikov civilne družbe in drugih ustreznimi deležnikov v vseh fazah cikla evropskega semestra in oblikovanja nacionalnih politik ključen dejavnik za uspešno usklajevanje in izvajanje ekonomske, zaposlitvene in socialne politike. V zvezi s tem bo EMCO v drugi polovici leta 2026 opravil posebni pregled socialnega dialoga, da bi ocenil napredek v vseh državah članicah in Svetu poročal o stanju socialnega dialoga v Uniji.¹⁵

Odbora nazadnje poudarjata, da so bile zaradi objave spomladanskega svežnja v juniju že tretje leto zapored potrebne *ad hoc* ureditve na ravni odbora, da se zagotovi sodelovanje Sveta EPSCO na podlagi Pogodbe pri pripravi in odobritvi novih CSR. To je znova omejilo čas za izmenjave s socialnimi partnerji in organizacijami civilne družbe v odborih, smiselno analizo in pripravo novih CSR s strani držav članic ter povzročilo preoblikovanje letne skupne seje odborov EMCO, SPC in Odbora za ekonomsko politiko (EPC) v hibridno sejo. Zgoščen časovni okvir za preučitev zaposlitvenih, spretnostnih in socialnih vidikov CSR ogroža verodostojnost procesa semestra ter negativno vpliva na prevzemanje odgovornosti in hitrost izvajanja priporočil. To je posledica omejenega časa, ki je na voljo za smiselne večstranske razprave in nacionalna posvetovanja z vsemi ustreznimi deležniki, vključno s socialnimi partnerji in organizacijami civilne družbe. EMCO in SPC se še naprej zavzemata za določitev ustreznega in predvidljivega časovnega okvira za objavo spomladanskega svežnja ter sta v zvezi s tem pripravljena podpreti Komisijo in prihodnja predsedstva Sveta.

¹⁵ EMCO se je leta 2025 dogovoril, da bo prestrukturiral in razširil obseg pregleda socialnega dialoga, da bi spremljal izvajanje [priporočila Sveta o krepitvi socialnega dialoga v EU iz leta 2023](#) v vseh državah članicah, k sodelovanju v razpravi pa so bili povabljeni tudi nacionalni socialni partnerji.

Oddelek 2

Ocena priporočil Komisije za CSR za leto 2026

Politične smernice iz spomladanskega svežnja 2026 odražajo socialno-ekonomske razmere, ki jih zaznamujejo povečana geopolitična negotovost, pospešene tehnološke spremembe in vztrajni strukturni izzivi, ki vplivajo na konkurenčnost, produktivnost in socialno kohezijo Unije. Odbora ugotavljata, da cikel 2026 dodatno utrjuje strukturni razvoj evropskega semestra, pri čemer se konkurenčnost, odpornost in socialna pravičnost vse bolj obravnavajo celostno, človeški kapital in socialna kohezija pa veljata za predpogoja za rast produktivnosti in gospodarsko stabilnost. Glede na navedeno je bila v letošnjem ciklu evropskega semestra še naprej poudarjena potreba po krepitvi dolgoročne konkurenčnosti in odpornosti Unije v socialnem tržnem gospodarstvu Evrope.

Odbora pozdravljata dejstvo, da so v CSR za leto 2026 reforme in naložbe v človeški kapital, kakovostna delovna mesta in socialna vključenost vse bolj priznane kot ključna gonila trajnostne gospodarske rasti in navzgor usmerjene socialne konvergence. V okviru pristojnosti Sveta EPSCO je to privedlo do velikega števila predlogov CSR, namenjenih odpravljanju pomanjkanja delovne sile in spretnosti ter njihova neusklajenost s povpraševanjem, povečanju udeležbe na trgu dela, spodbujanju kakovosti delovnih mest, krepitvi sistemov izobraževanja in usposabljanja, izboljšanju socialne zaščite in socialne vključenosti, zmanjšanju revščine in reševanju izzivov glede cenovne dostopnosti stanovanj. Na splošno predlogi CSR za leto 2026 ustrezno odražajo soodvisnost gospodarske uspešnosti, socialnega napredka in strateških ciljev Unije ter zagotavljajo pomembne smernice na ravni EU tudi pred večletnim finančnim okvirom za obdobje 2028–2034.

V predlogih CSR za leto 2026 je poseben poudarek na uspešnosti trga dela in kakovosti delovnih mest kot bistvenih elementih konkurenčnega in odpornega gospodarstva. Države članice se spodbuja, naj okrepijo aktivne politike trga dela, podprejo prehode na trgu dela in povečajo udeležbo premalo zastopanih skupin na trgu dela. To je skladno z uspešnostjo trga dela, ki ni odvisna le od števila delovnih mest, temveč tudi od kakovosti delovnih mest, kar vpliva na dinamiko udeležbe, produktivnosti in ponudbe delovne sile. V zvezi s tem je v predlogih ustrezno priznan pomen širjenja možnosti za izpopolnjevanje in preusposabljanje, odpravljanja segmentacije trga dela, izboljšanja delovnih pogojev in krepitve vključevanja socialnih partnerjev v skladu z nacionalnimi zakoni in praksami.

V novih priporočilih je še naprej velik poudarek na izobraževanju, spretnostih in razvoju človeškega kapitala kot strateških sredstvih za prihodnjo blaginjo in konkurenčnost Evrope. Odbora ugotavljata, da se politike spretnosti vse bolj opredeljene ne le kot orodja politike zaposlovanja, temveč tudi kot strateški spodbujevalci konkurenčnosti, industrijske preobrazbe in tehnološke suverenosti Unije. Glede na vztrajno pomanjkanje delovne sile in spretnosti, demografski razvoj ter vse večje povpraševanje po naprednih in digitalnih spretnostih ter spretnostih na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike se države članice spodbuja, naj okrepijo sisteme izobraževanja in usposabljanja, razširijo priložnosti za vseživljenjsko učenje in izboljšajo udeležbo v izobraževanju odraslih. Več predlogov CSR se osredotoča na izboljšanje temeljnih spretnosti, povečanje vključevalnosti in kakovosti zagotavljanja izobraževanja in usposabljanja ter boljše usklajevanje učnih sistemov s potrebami trga dela. Odbora pozdravljata priznanje, da politike spretnosti niso ključne le za podpiranje zaposlovanja in socialne vključenosti, temveč tudi za omogočanje zelenega in digitalnega prehoda Unije ter krepitev njene strateške avtonomije v ključnih sektorjih.

Na področju socialne vključenosti in socialne zaščite CSR za leto 2026 še naprej obravnavajo izzive, povezane z revščino, neenakostmi, socialno izključenostjo ter ustreznostjo in vzdržnostjo sistemov socialne zaščite, vključno z dostopom do kakovostnega zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe. Odbora pozdravljata stalno konvergenco pristopov politike, ki združujejo vidike ustreznosti in vzdržnosti z večjim poudarkom na aktivaciji, udeležbi na trgu dela in dostopu do socialnih storitev. Odbora pozdravljata tudi posebno pozornost, namenjeno izboljšanju učinkovitosti, pokritosti in ustreznosti socialnih transferjev in socialne pomoči, zlasti za osebe v ranljivem položaju in otroke, ki so izpostavljeni tveganju revščine ali socialne izključenosti, v skladu s strategijo za boj proti revščini. Države članice se tudi spodbuja, naj izboljšajo dostop do kakovostnih zdravstvenih storitev in storitev dolgotrajne oskrbe v skupnosti, pri čemer naj upoštevajo demografske trende, pomanjkanje delovne sile in teritorialne razlike. V predlogih je ustrezno priznано, da so ukrepi za krepitev sistemov socialne zaščite in vključevanja še vedno ključni za preprečevanje in zmanjšanje revščine in socialne izključenosti, zagotavljanje odpornosti, podporo udeležbi oseb v ranljivem položaju na trgu dela ter prispevanje h krepitvi enakosti in reševanju demografskih izzivov.

Odbora ugotavljata tudi, da ima cenovna dostopnost stanovanj v procesu semestra vse vidnejše mesto. V več državah članicah stanovanjski stroški vse bolj vplivajo na mobilnost delovne sile, življenjski standard in socialno vključenost, kar spremlja tudi vse večje tveganje stanovanjske izključenosti. Odbora ugotavljata, da cenovna dostopnost stanovanj vse bolj velja ne le za socialni izziv, temveč tudi za dejavnik, ki vpliva na zaposlovanje, mobilnost delovne sile in učinkovitost pri usklajevanju ponudbe in povpraševanja na trgu dela, kar ima širše posledice za rast produktivnosti in gospodarsko stabilnost po vsej EU. V predlogih CSR je zato ustrezno poudarjena potreba po odpravi strukturnih ovir, ki vplivajo na razpoložljivost in cenovno dostopnost stanovanj, ob priznavanju širših gospodarskih in socialnih posledic razvoja stanovanjskega trg. Odbora ugotavljata, da je pomembno zagotoviti, da zaradi vključitve teh dodatnih razsežnosti semester ne bo po nepotrebnem obremenjen.

Odbora ugotavljata, da se okvir za socialno konvergenco še naprej vključuje v evropski semester. Cikel za leto 2026 je zaznamovalo tretje leto izvajanja okvira za socialno konvergenco kot integriranega instrumenta v okviru evropskega semestra v skladu z Uredbo (EU) 2024/1263 in načeli evropskega stebra socialnih pravic. Okvir je prispeval k sistematičnemu in celovitemu prepoznavanju tveganj in izzivov za navzgor usmerjeno socialno konvergenco, tudi z dvostranskimi izmenjavami in večstranskimi pregledi v odborih, ki so bili namenjeni temu, da se Svet seznani s stanjem socialne konvergence v EU. Ugotovitve iz okvira so bile upoštevane tudi pri analizi in političnih smernicah Komisije iz spomladanskega svežnja 2026.

Nazadnje odbora ugotavljata, da je bilo kljub *ad hoc* ureditvam, potrebnim za dokončanje predlogov CSR za leto 2026, zagotovljeno tesno sodelovanje med EMCO in SPC ter drugimi svetovalnimi odbori. Sodelovanje z odbori ECOFIN je omogočilo učinkovito preučitev več političnih vprašanj medsektorske narave, ki zadevajo Sveta EPSCO in ECOFIN. V skladu s standardno prakso je EMCO razpravljal o CSR, povezanih z izobraževanjem, usposabljanjem in spretnostmi, ob sodelovanju delegatov in delegatk iz Odbora za izobraževanje (EDUC). SPC je razpravljal o CSR, povezanih z zdravjem, člani in članice pa so bili pozvani, naj se na nacionalni ravni uskladijo z ustreznimi strokovnjaki in strokovnjakinjami.

Oddelek 3

Glavne ugotovitve o izvajanju specifičnih priporočil za države za leto 2025 in stanju socialne konvergence v Uniji

Večstranski nadzor je ena od glavnih nalog EMCO in SPC v okviru evropskega semestra.¹⁶

Med drugim¹⁷ vključuje poglobljeno oceno reform, naložb in širših ukrepov politike, izvedenih na podlagi CSR, ki jih je Svet izdal v prejšnjih ciklih semestra. Kot takšne imajo dejavnosti večstranskega nadzora ključno vlogo pri podpiranju ukrepov politike držav članic z izmenjavo znanja o politikah in najboljših praks ter s spodbujanjem enotnega razumevanja izzivov, ki so sicer vezani na specifično državo, pri čemer je namen poročati Svetu.

Odbora sta v letu 2026 ocenila izvajanje ustreznih CSR za leto 2025 ter v kontekstu okvira za socialno konvergenco razpravljala in oblikovala zaključke o tveganjih in izzivih za navzgor usmerjeno socialno konvergenco v Uniji. Za vse specifične preglede za države so sklepi temeljili na prvotnih prispevkih služb Komisije v okviru druge faze analize, objavljene aprila, in na poročanju držav članic o najnovejših sprejetih ukrepih, čemur so sledile večstranske ocene teh ukrepov, ki so jih opravile druge države članice in Komisija. Specifični zaključki za države so bili vzajemno dogovorjeni in so priloženi temu mnenju.

¹⁶ EMCO pri tem izhaja iz členov 148 in 150 PDEU, SPC pa iz člena 160 PDEU.

¹⁷ V okviru EMCO so med dejavnosti večstranskega nadzora vključeni tudi posebni pregledi izvajanja nekaterih priporočil Sveta v pristojnosti Sveta EPSCO, naslovljenih na vse države članice. V okviru SPC so organizirane posebne poglobljene tematske razprave ali pa se predložijo skupna poročila za nadaljnje ukrepanje na podlagi ustreznih priporočil Sveta.

3.1. Horizontalne ugotovitve EMCO in SPC o navzgor usmerjeni socialni konvergenci

EMCO in SPC sta 19. in 20. maja izvedla vrsto pregledov socialne konvergence na podlagi druge faze analize okvira za socialno konvergenco, ki jo je opravila Komisija. Pregledi so zadevali devet držav članic, za katere je Komisija v analizi, ki jo je objavila 21. aprila, ugotovila, da se soočajo z morebitnimi tveganji za navzgor usmerjeno socialno konvergenco, ter izvajanje ustreznih specifičnih priporočil za države za leto 2025, naslovljenih na te države članice. Analiza prispeva k spremljanju razvoja politike zaposlovanja in spretnosti ter socialne politike v okviru evropskega semestra v skladu s členom 148 PDEU, obenem pa podpira prizadevanja za spodbujanje navzgor usmerjene socialne konvergence po vsej EU ter napredek pri doseganju ciljev EU in nacionalnih ciljev za leto 2030, povezanih z evropskim stebrom socialnih pravic.

- **V drugi fazi analize okvira za socialno konvergenco za leto 2026 je bil poudarjen sklop večinoma skupnih tveganj za navzgor usmerjeno socialno konvergenco v obravnavanih državah članicah.** Ta tveganja so bila na splošno prepoznana tudi v medsebojnih razpravah, čeprav sta se obsežnost in razvoj trendov med državami razlikovala. Pregledi so potrdili, da države članice izvajajo najrazličnejše reforme in naložbe, ki v nekaterih primerih vključujejo tudi obsežne strukturne spremembe. Vendar številni ugotovljeni strukturni izzivi še naprej ovirajo napredek pri navzgor usmerjeni socialni konvergenci in zahtevajo nadaljnja vztrajna prizadevanja v okviru politike, da bi tekoče reforme pretvorili v merljive rezultate. Zato si bo treba še naprej prizadevati za zagotovitev, da bodo tekoče reforme privedle do vzdržne navzgor usmerjene socialne konvergence.

- **Razvoj na trgu dela kaže mešano sliko.** Čeprav so splošni trendi zaposlovanja v številnih državah članicah še vedno pozitivni, so pri določenih skupinah prebivalstva, zlasti pri ženskah, mladih, invalidih ter državljanih tretjih držav, še vedno prisotne znatne in v nekaterih primerih vse večje vrzeli. Še vedno so izrazite tudi regionalne razlike, kar kaže na nenehne izzive pri zagotavljanju bolj uravnoteženih rezultatov na trgu dela med regijami in skupinami prebivalstva. V določenih primerih se ranljive skupine še naprej soočajo z manj ugodno ali celo vse slabšo dinamiko brezposelnosti. Hkrati se več držav članic še vedno spopada s strukturnimi omejitvami zaradi pomanjkanja delovne sile ter neskladja med ponudbo spretnosti in povpraševanjem po njih. Poleg tega nezadostna kakovost delovnih mest pomeni tveganje za delovanje trga dela in doseganje navzgor usmerjene socialne konvergence. Zato so potrebna vztrajna prizadevanja za povečanje udeležbe na trgu dela, zmanjšanje segmentacije in izboljšanje delovnih pogojev, tudi z okrepljenim sodelovanjem s socialnimi partnerji in dobro delujočimi javnimi zavodi za zaposlovanje.
- **Na področju spretnosti in izobraževanja so pregledi potrdili vztrajne in večinoma skupne izzive, zlasti v zvezi z udeležbo v izobraževanju odraslih, temeljnimi in digitalnimi spretnostmi ter zgodnjim opuščanjem izobraževanja in usposabljanja.** Stopnja udeležbe v izobraževanju odraslih je še vedno precej nižja od cilja EU za leto 2030, kar številnim delavcem in iskalcem zaposlitve omejuje možnosti za prilagajanje spremembam na trgu dela. Čeprav se vseživljenjsko učenje in izpopolnjevanje širita, sta za prikrajšane in premalo zastopane skupine še vedno le omejeno dostopna in učinkovita. To prinaša tveganja vztrajnih neenakosti pri pridobivanju in spretnosti ter rezultatih na trgu dela. Strukturni ukrepi za zmanjšanje zgodnjega opuščanja izobraževanja in usposabljanja so pogosto odvisni od zmogljivosti na sistemski ravni, vključno z razpoložljivostjo učiteljev, institucionalno pripravljenostjo in sposobnostjo šol, da se odzovejo na vse bolj raznolike profile učencev. Na splošno ostaja krepitev kakovosti in vključevalnosti sistemov izobraževanja in usposabljanja ter njihove relevantnosti za potrebe trga dela ključna prednostna naloga v vseh državah članicah.

- **V pregledih so bili dodatno poudarjeni vztrajni socialni izzivi, zlasti v zvezi s področjema revščine in socialne izključenosti.** Tveganja so še vedno velika za določene skupine prebivalstva, vključno z gospodinjstvi z otroki, invalidi in drugimi skupinami v ranljivem položaju, pogosto pa se še povečujejo zaradi regionalnih razlik pri zagotavljanju storitev. Ti izzivi še naprej vplivajo na socialno kohezijo in navzgor usmerjeno socialno konvergenco ter so med drugim povezani z vprašanji ustreznosti nadomestil, dostopa do njih in njihovega izkoriščanja ter učinkovitosti sistemov socialne zaščite pri obravnavanju tveganj revščine. Posebno pozornost je treba še naprej namenjati revščini otrok, saj ima dolgoročne posledice za enake možnosti in medgeneracijsko navzgor usmerjeno socialno konvergenco. Hkrati staranje prebivalstva povečuje pritisk na sisteme dolgotrajne oskrbe in razpoložljivost delovne sile v zdravstvenem sektorju, sektorju oskrbe in socialnem sektorju, obenem pa prinaša širše izzive glede vzdržnosti sistemov socialne zaščite. Čeprav v številnih državah članicah potekajo reforme sistemov socialne pomoči in socialne zaščite, so te še vedno na različnih stopnjah izvajanja in bodo sčasoma zahtevale stalno spremljanje in prilagajanje.

Za reševanje navedenih izzivov države članice izvajajo širok nabor reform. Vendar je njihova učinkovitost v veliki meri odvisna od pravočasnega izvajanja, ustrezne upravne zmogljivosti, učinkovitega usklajevanja med ravnmi upravljanja in stalnih naložb v institucionalne zmogljivosti. Konkretno:

- V več primerih je treba pri aktivacijskih ukrepih in shemah subvencioniranega zaposlovanja še naprej ocenjevati njihovo učinkovitost pri podpiranju trajnostnega vključevanja na trg dela, zlasti za ranljive skupine. V zvezi s tem je še vedno bistveno bolj strateško vključevanje delodajalcev, vključno z MSP, saj se pogosto srečujejo z ovirami pri dostopu do ukrepov za podporo zaposlovanju in usposabljanju ter pri njihovi uporabi.
- V pregledih je bil poudarjen pomen celostnih pristopov, ki združujejo aktivacijske politike, razvoj spretnosti, ustrezno dohodkovno podporo in dostop do storitev, da bi spodbudili vključujočo udeležbo na trgu dela in okrepili navzgor usmerjeno socialno konvergenco.

- V pregledih je bil ponovno poudarjen tudi pomen zanesljivih okvirov spremljanja, z dokazi podprtega oblikovanja politik in sistematične ocene učinka pred in med izvajanjem ter po njem. Taka orodja so bistvena za oceno učinkovitosti reform, podporo učenju o politikah v državah članicah in izboljšanje učinkovitosti socialnih naložb, hkrati pa prispevajo k učinkoviti uporabi instrumentov financiranja EU, zlasti Evropskega socialnega sklada plus (ESS+), v podporo strukturnim reformam.

Okvir za socialno konvergenco podpira integrirano spremljanje razvoja na področju zaposlovanja, spretnosti in socialnih zadev, saj prispeva k opredelitvi tveganj za navzgor usmerjeno socialno konvergenco po vsej EU. Hkrati bi bilo mogoče opraviti nadaljnje delo za okrepitev vzročno-posledičnega povezovanja posameznih področij politike. Ugotovljeno je bilo tudi, da zgoščena časovnica druge faze analize, skupaj z njenim širokim tematskim obsegom in potrebo po usklajevanju med več nacionalnimi upravami, še naprej predstavlja operativne izzive, kar kaže, da bi bilo mogoče časovnico prihodnjih ciklov semestra dodatno izboljšati.

3.2. Horizontalne ugotovitve EMCO

Odbor za zaposlovanje je 18. in 19. marca v okviru svojih letnih dejavnosti večstranskega nadzora pregledal napredek pri izvajanju specifičnih priporočil za države za leto 2025 o izobraževanju in spretnostih. Pregledi so pokazali, da si države članice dejavno prizadevajo za širok nabor reform v odziv na skupne izzive po vsej EU, vključno z vztrajnim pomanjkanjem delovne sile, zlasti učiteljev, upadanjem temeljnih spretnosti, potrebo po pospešitvi izpopolnjevanja in preusposabljanja ter pomenom privabljanja več učencev, zlasti žensk, na področja naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike. Čeprav so številne predstavljene reforme ambiciozne in strukturno pomembne, so v številnih primerih še vedno v zgodnji fazi ter niso dovolj skladne in nimajo zadostnih okvirov spremljanja, da bi se ocenil njihov polni učinek.

- **Ta razvoj je treba obravnavati v okviru razmeroma močnega trga dela.** Stopnje zaposlenosti ostajajo visoke, brezposelnost je stabilna, cilj EU glede zaposlenosti za leto 2030 pa se zdi dosegljiv. Vendar ta odpornost soobstaja z znatnim neizkoriščenim potencialom. Ženske, mladi, starejši delavci, invalidi in osebe z migrantskim ozadjem v številnih državah članicah še vedno niso dovolj vključeni v zaposlitev. To kaže, da trgi dela kljub pozitivnim skupnim rezultatom še ne mobilizirajo v celoti razpoložljivega človeškega kapitala. V kontekstu strukturnega pomanjkanja delovne sile in demografskih sprememb to predstavlja ključno oviro za prihodnjo rast, konkurenčnost in socialno kohezijo.

- **Glede na navedeno osrednji strukturni izziv predstavljajo spretnosti.** Upadanje bralne in računske pismenosti pri učencih ter odraslih kaže na zaskrbljujoče zmanjševanje temeljnih spretnosti, kar neposredno vpliva na zaposljivost, produktivnost in potencial za dolgoročno rast. Hkrati stopnja udeležbe v izobraževanju odraslih ostaja pod ciljem EU za leto 2030, kar kaže, da sistemi izpopolnjevanja in preusposabljanja še ne delujejo v zahtevanem obsegu ali intenzivnosti. Ti trendi skupaj kažejo na pomanjkljivosti v nacionalnih sistemih izobraževanja in usposabljanja – od začetnega izobraževanja do vseživljenjskega učenja –, ki omejujejo sposobnost posameznikov za prilagajanje spreminjajočim se zahtevam trga dela. Zanesljivo zbiranje podatkov o spretnostih ter napovedovanje potreb po spretnostih sta ključna za učinkovito predvidevanje, preprečevanje in odpravljanje sedanjega in prihodnjega pomanjkanja delovne sile in spretnosti.
- **Prizadevanja za krepitev digitalnih in zelenih spretnosti ter spodbujanje usmerjanja na področje naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike se vse bolj odražajo v nacionalnih programih reform, kar kaže na skupno priznavanje njihovega strateškega pomena.** Vendar ta prizadevanja pogosto niso dovolj integrirana, da bi imela sistemski učinek. Poleg tega je zaradi omejene razpoložljivosti podatkov o rezultatih težko oceniti, ali politike učinkovito izboljšujejo udeležbo, dokončanje in ustreznost za trg dela. To je zlasti opazno na področjih naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, kjer je povečanje udeležbe žensk še vedno skupni cilj, vendar je napredek odvisen od bolj usklajenih in trajnih pristopov, ki zajemajo zgodnje izobraževanje, orientacijo in poklicne poti.

- **Poklicno izobraževanje in usposabljanje ter učiteljski poklic sta ključna dejavnika, ki omogočata delovanje sistema, vendar se oba soočata s strukturnimi ozkimi grli.** Sistemi poklicnega izobraževanja in usposabljanja imajo še naprej ključno vlogo pri podpiranju odzivnosti trga dela, zlasti tam, kjer je učenje na delovnem mestu dobro razvito. Vendar so razlike v njihovi privlačnosti, ustreznosti in vpeljevanju med državami članicami še vedno velike, kar kaže na neenakomeren napredek. Hkrati se pomanjkanje učiteljev pojavlja kot ena najbolj perečih omejitev za izobraževalne sisteme. Staranje delovne sile, izzivi pri zaposlovanju, delovni pogoji in privlačnost poklicev vplivajo na razpoložljivost usposobljenih učiteljev. Čeprav so ukrepi za izboljšanje delovnih pogojev in zmanjšanje delovne obremenitve pomembni, je potreben celovitejši in v prihodnost usmerjen pristop k zaposlovanju, zadržanju osebja, poklicnemu razvoju in poklicnim možnostim.
- **Na področju izobraževanja še vedno obstaja več izzivov.** Udeležba v vzgoji in varstvu predšolskih otrok se je v zadnjem desetletju povečala, vendar je na splošno še vedno nezadostna, zlasti za otroke iz prikrajšanih okolij in otroke z migrantskim ozadjem, kar vpliva na poznejše rezultate izobraževanja in vključevanje na trg dela. Zgodnje opuščanje šolanja se še naprej zmanjšuje, vendar so med različnimi skupinami prebivalstva in regijami še vedno velike razlike, pri čemer so prikrajšani učenci izpostavljeni večjemu tveganju osipa. Hkrati se morajo izobraževalni sistemi vse bolj odzivati na vse večji delež učencev s posebnimi potrebami, kar povečuje povpraševanje po vključujočih pristopih, ustreznih podpornih strukturah in zadostnem številu osebja. Vsi ti premiki skupaj poudarjajo potrebo po močnejših temeljih, boljši kontinuiteti v vseh fazah učenja in bolj vključujočih izobraževalnih sistemih.

- **Poleg teh izzivov se delež prebivalstva s terciarno izobrazbo še naprej povečuje, kar prispeva k vse bolj usposobljenemu prebivalstvu.** Vendar še vedno obstajajo širše neenakosti, saj socialno-ekonomsko ozadje še naprej močno vpliva na rezultate izobraževanja. Hkrati se v državah članicah z večjo splošno uspešnostjo običajno kažejo manjše razlike, kar kaže na to, da se kakovost in pravičnost medsebojno krepi. To poudarja pomen pristopov politike, ki združujejo odličnost in vključevanje, namesto da bi ju obravnavali kot dva nezdružljiva cilja.
- **Iz pregledov na splošno izhaja jassen zaključek: prizadevanja za reforme so v teku, vendar niso še dovolj obsežna, integrirana ali zrela za doseganje systemskega učinka.** Potreben je čas, da bi se na podlagi reform na tem področju dosegli merljivi rezultati. V tem kontekstu so sistemi spremljanja in ocenjevanja še vedno premalo razviti. Čeprav je v številnih reformah predvidena uvedba okvirov za spremljanje in ocen učinka, ti pogosto še ne delujejo. To omejuje zmožnost ocenjevanja učinkovitosti, zlasti pri doseganju premalo zastopanih skupin, in slabi dokazno podlago za prilagoditev politike. Poleg tega so se javne naložbe v izobraževanje in usposabljanje kot delež BDP v zadnjih letih zmanjšale, s čimer se je povečal pomen zagotavljanja strateške in učinkovite uporabe razpoložljivih virov. Glede na navedeno imajo lahko vzajemno učenje na ravni EU in instrumenti financiranja EU pomembno dopolnilno vlogo pri podpiranju priprave reform, krepitvi v kakovost usmerjenih naložb in izboljšanju dolgoročnih rezultatov.

Odbor za zaposlovanje je 29. in 30. aprila v okviru svojih letnih dejavnosti večstranskega nadzora pregledal napredek pri izvajanju specifičnih priporočil za države za leto 2025 o udeležbi na trgu dela in neskladjih, obdavčitvi dela, segmentaciji trga dela in socialnem dialogu. Pregledi so pokazali, da države članice sprejemajo ukrepe, ki obravnavajo skupne strukturne izzive, vključno s pomanjkanjem delovne sile in spretnosti, nizko udeležbo nekaterih skupin na trgu dela, vztrajno segmentacijo, ter potrebo po okrepitvi socialnega dialoga in kolektivnih pogajanj. Čeprav so bili predstavljeni ukrepi pogosto ustrezni in – v nekaterih primerih – daljnosežni, so številni še vedno v zgodnji fazi izvajanja in bodo potrebni čas ter zanesljivo spremljanje in ocenjevanje, da bi v celoti ocenili njihovo učinkovitost.

- **Na splošno so pregledi pokazali, da trgi dela skupno dobro delujejo, vendar strukturne neučinkovitosti še naprej omejujejo vključenost in učinkovito razporejanje delovne sile.** Ženske, mladi, starejši delavci, nizko usposobljene osebe, invalidi in osebe z migrantskim ozadjem v številnih državah članicah še vedno niso dovolj vključeni v zaposlitev. Njihova premajhna zastopanost še naprej negativno vpliva na ponudbo delovne sile, zlasti glede na staranje prebivalstva, vztrajno pomanjkanje delovne sile in omejeno regionalno mobilnost. To kaže, da trgi dela kljub pozitivnim skupnim rezultatom še ne mobilizirajo v celoti razpoložljivega človeškega kapitala ter da so potrebna nadaljnja ciljno usmerjena in trajna prizadevanja za zagotovitev, da izboljšave vodijo do bolj vključujočih rezultatov.

- **Pomanjkanje delovne sile ter neskladja med ponudbo spretnosti in povpraševanjem po njih sta še vedno precejšnja in kažeta na strukturne vrzeli med ponudbo delovne sile in povpraševanjem po njej.** Za reševanje teh izzivov niso potrebni le učinkoviti mehanizmi usklajevanja, temveč tudi tesnejše usklajevanje med politikami trga dela in izobraževalnimi politikami. Države članice so sprejele ukrepe za okrepitev aktivnih politik trga dela, vključno z boljšo podporo pri iskanju zaposlitve, karierno orientacijo in bolj celostnim zagotavljanjem storitev, zlasti s prestrukturiranimi javnimi zavodi za zaposlovanje in pristopi „vse na enem mestu“. Krepitev sodelovanja med delodajalci in ponudniki usposabljanja, podprta z zanesljivim zbiranjem podatkov o spretnostih, je ključen pogoj za zagotavljanje, da se razvoj spretnosti odziva na sedanje pomanjkanje in prihodnje zahteve na trgu dela. Poleg tega sta bila privabljanje tujih talentov in izboljšanje priznavanja poklicnih kvalifikacij opredeljena kot pomembna dopolnilna vzvoda za odpravo pomanjkanja delovne sile.
- **Poleg mehanizmov za usklajevanje je ključni omogočiteljni dejavnik še vedno izboljšanje dostopa do storitev, ki lahko povečajo udeležbo na trgu dela.** Razpoložljivost storitev vzgoje in varstva predšolskih otrok ter dolgotrajne oskrbe je ključna pri podpiranju udeležbe na trgu dela, zlasti med ženskami in osebami z obveznostmi oskrbe. Kakovostna vzgoja in varstvo predšolskih otrok prispeva tudi k boljšim dolgoročnim rezultatom, zlasti za prikrajšane otroke, saj podpira pridobivanje izobrazbe in prihodnji razvoj spretnosti. Širše gledano je v pregledih poudarjen pomen združevanja aktivacijskih politik z ustreznimi podpornimi storitvami, saj se nekateri posamezniki še vedno soočajo z ovirami praktične narave, povezanimi z revščino, obveznostmi oskrbe ali drugimi ranljivostmi, ki omejujejo njihovo zmožnost polne udeležbe na trgu dela.

- **Obenem so politike izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja še vedno osrednjega pomena za odpravljanje neskladij in podpiranje prehodov.** Njihova učinkovitost ni odvisna le od razpoložljivosti, temveč tudi od njihove ustreznosti in dostopnosti skozi vse življenje. Izpostavljeni so bili ukrepi za spodbujanje poklicne mobilnosti in stalnega usposabljanja, vključno s pobudami, namenjenimi MSP, in prizadevanji za podporo prilagajanju delovne sile glede na tehnološke spremembe, vključno z vse večjo uporabo umetne inteligence. V zvezi s tem imajo javni zavodi za zaposlovanje in socialni partnerji pomembno vlogo pri prepoznavanju nastajajočih potreb, lažšanju dostopa do usposabljanja in podpiranju prehodov, zlasti za osebe v ranljivem položaju.
- **Za reševanje teh izzivov je potreben tudi nadaljnji napredek pri odpravljanju segmentacije trga dela in zagotavljanju, da obdavčitev dela prispeva k vključujočim rezultatom na področju zaposlovanja.** Vztrajna segmentacija prispeva k premajhni zastopanosti nekaterih skupin, saj povečuje tako ovire za vstop na trg dela kot razlike v kakovosti delovnih mest. Okviri politike težko usklajujejo prožnost za delodajalce in delavce, ne da bi prispevali k razdvojenosti trga dela, kar kaže na potrebo po izboljšanju delovnih pogojev in zmanjšanju tveganj, ki vplivajo na kakovost delovnih mest, pri vseh oblikah zaposlitve, tudi z obravnavanjem preveč prekarnih ali razdrobljenih ureditev dela. Obdavčitev dela je tesno povezana s to dinamiko in ima pomembno vlogo pri oblikovanju spodbud za delo in zaposlovanje. Pregledi so potrdili pomen oblikovanja davčnih sistemov, ki podpirajo udeležbo na trgu dela in preprečujejo ustvarjanje pasti brezposelnosti in neaktivnosti, zlasti za ženske in mlade, hkrati pa ne krepijo segmentacije med različnimi vrstami zaposlitve. Zagotavljanje skladnosti med obdavčitvijo dela in širšimi cilji trga dela, tudi s skrbno oceno distribucijskih učinkov, je zato še vedno bistveno pri podpori bolj vključujočih in dobro delujočih trgov dela.

- **Ponavljajoče se medsektorsko vprašanje zadeva potrebo po stalnem spremljanju, da se oceni učinek oblikovanja in izvajanja politik.** Več držav članic je začelo izvajati celovite reforme, vključno z obsežnimi spremembami denarnih nadomestil za brezposelnost ali struktur javnih zavodov za zaposlovanje. Vendar bo potrebno stalno spremljanje teh reform, da se oceni njihova učinkovitost, zlasti za premalo zastopane skupine. Na splošno pomanjkanje zanesljivih orodij za spremljanje in sistematičnih ocen učinka, tako predhodnih kot naknadnih, omejuje zmožnost ocenjevanja tega, kaj deluje, krepitve učinkovitih ukrepov in prilagajanja politik, kjer je to potrebno. To ostaja ključna ovira za izboljšanje učinkovitosti politik.
- **Nazadnje je učinkovitost reform na teh področjih odvisna tudi od kakovosti socialnega dialoga in vključevanja deležnikov.** Dobro delujoč socialni dialog in kolektivna pogajanja imajo ključno vlogo pri podpiranju udeležbe na trgu dela, izboljšanju rezultatov usklajevanja ponudbe ter odpravljanju segmentacije, saj zagotavljajo, da politike temeljijo na potrebah delavcev in delodajalcev. Čeprav vse države članice priznavajo njihov pomen, se struktura, pokritost in učinkovitost ureditev socialnega dialoga med državami zelo razlikujejo. V več primerih vse manjša pokritost s kolektivnimi pogajanja in vse manjša gostota sindikatov kažeta na oslabitev temeljev, zastopanost delodajalcev pa ostaja razmeroma stabilna. V nekaterih okoliščinah je vključenost socialnih partnerjev še vedno omejena in obstaja tveganje, da bodo posvetovanja postala preveč formalistična, kar bi zmanjšalo njihov vpliv na oblikovanje in izvajanje politik. To kaže, da je smiselno in pravočasno sodelovanje socialnih partnerjev in civilne družbe bistveno ne le za skladnost, temveč tudi za izboljšanje kakovosti, legitimnosti in učinkovitosti reform. Prizadevanja za krepitev zmogljivosti, tudi s podporo iz ESS+, lahko prispevajo h krepitvi teh procesov, vendar njihova dolgoročna trajnostnost ostaja ključen preudarek.

3.3. Horizontalne ugotovitve SPC

Odbor je v ciklu semestra 2026 opravil 11 pregledov CSR na področjih politike v njegovi pristojnosti, ki jih je Svet izdal leta 2025. V CSR so bili obravnavani posebni izzivi na področju pokojnin, zdravstvenega varstva, dolgotrajne oskrbe in socialne zaščite ter socialne vključenosti, vključno s cenovno dostopnostjo stanovanj in energetske revščino. Poleg tega je bilo na podlagi okvira za socialno konvergenco, kot je določen v skupnem poročilu o zaposlovanju za leto 2026, devet držav, ki so bile vključene v drugo fazo analize, pregledanih v okviru skupnih pregledov okvira za socialno konvergenco, ki sta jih opravila EMCO in SPC, pri čemer so bila zajeta tudi CSR za leto 2025, vključno s tistimi, ki so povezana s cenovno dostopnostjo stanovanj in izzivi energetske revščine. Vsi specifični pregledi za države so temeljili na poročanju držav članic o najnovejših sprejetih ukrepih, ki so jih nato ocenile druge države članice in Komisija.

Specifične preglede za države 18. in 19. marca ter 21. in 22. aprila so dopolnili različni horizontalni elementi večstranskega nadzora, ki so temeljili na ustreznih tematskih razpravah, organiziranih na sejah SPC. V zvezi s tem je SPC na marčevski seji opravil poglobljeno tematsko razpravo z naslovom „Prilagajanje socialne zaščite demografskim spremembam in spremembam na trgu dela“ v povezavi s pokojninskimi in zdravstvenimi politikami ter politikami dolgotrajne oskrbe. Na aprilski seji odbora je bila organizirana horizontalna razprava z naslovom „Obravnavanje stanovanjske izključenosti: dostop do cenovno dostopnih, ustreznih in varnih stanovanj“. Horizontalni sklepi temeljijo na ugotovitvah vzporednih delavnic o pregledih držav in tematskih sklepih iz navedenih razprav.

- **Na področju socialne zaščite so pomisleki glede vzdržnosti javnih financ že več let visoko na dnevnem redu, skupaj z vprašanji glede ustreznosti v številnih državah EU.** Hitro staranje prebivalstva in spreminjajoči se svet dela še dodatno obremenjujeta ustreznost socialne zaščite in njenega financiranja. V okviru tematske razprave je bilo preučeno, katere strategije bi bilo mogoče uvesti za zagotovitev, da bo socialna zaščita učinkovito prispevala k odpornim družbam, njeno financiranje pa ustrezalo spreminjajočim se potrebam in omejitvam virov v prihodnjih letih.

- **Medsebojni vpliv socialnih storitev in denarnih nadomestil ostaja pomemben vidik.**
Učinkovito usklajevanje in povezovanje med zdravstvenim varstvom, dolgotrajno oskrbo in pokojninskimi sistemi sta ključna za izboljšanje trajnostnosti, pravičnosti in enakosti socialne zaščite v starajoči se družbi. Tak celostni pristop se odraža zlasti v nedavnih reformah, ki si prizadevajo za sinergije med nadomestili in celostnim zagotavljanjem storitev za obravnavanje individualnih potreb in osredotočanje na aktivacijo.
- **Še en pomemben vidik reform socialne zaščite je vlaganje v preprečevanje bolezni za spodbujanje dobrega zdravja in vseživljenjski pristopi, namenjeni vlaganju v ljudi skozi vse življenje.** Obravnavanje izzivov v zvezi s staranjem, ukrepi za spodbujanje zdravega in aktivnega staranja ter daljšega delovnega življenja v kombinaciji s pokojninskimi reformami, katerih cilj je povečati spodbude za odložitev upokojitve, omejevanje spodbud za predčasno upokožitev in razvoj dodatne pokojnine so osnovnega pomena. Diverzifikacija financiranja pokojnin in dolgotrajne oskrbe ter spodbujanje zaposlitvenih možnosti do upokojitve in po njej pa sta ključnega pomena. Sinergije med sistemi zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe so bistvene za večjo stroškovno učinkovitost in zadovoljevanje povečanega povpraševanja zaradi – na srečo – vse daljše pričakovane življenjske dobe.
- **Poleg tega bi se morali sistemi socialne zaščite za reševanje izzivov v zvezi z dostopom do nadomestil in storitev v skladu s priporočilom o dostopu do socialne zaščite prilagoditi novim razmeram na trgu dela.** Pri pripravi reform je treba upoštevati medsebojne povezave med gospodarskimi in fiskalnimi politikami, politikami zaposlovanja in sistemom socialne zaščite ter tudi pomen digitalizacije za povečanje učinkovitosti, hkrati pa bi bilo treba ustrezno obravnavati tveganja, povezana z digitalnim razkorakom. Države članice so svoje izzive obravnavale tako, da so se na njim namenjena specifična priporočila za države odzvale z ustreznimi ukrepi in tako dosegle določen napredek. Narejeni so bili pomembni koraki s poudarkom na trdnem političnem okviru in odgovornostih na več ravneh.

- **V pregledih je bilo poudarjeno, da so zdravstveni ukrepi za izboljšanje primarnega zdravstvenega varstva in preprečevanje bolezni ter za zagotovitev trajnosti zdravstvenega osebja pomembni za doseganje boljših rezultatov na področju zdravja ter izboljšanje dostopa in odpornosti.** Zdi se, da sta preprečevanje bolezni in širša uporaba rešitev e-zdravja ključna dejavnika pri zagotavljanju finančne trajnosti. Reforme so namenjene spremembi paradigme z reaktivnega na proaktivno zdravstveno varstvo, upoštevajo pa se tudi poskusi za poostreitev pravil o nadomestilih za čas bolezni. Načrtovane so bile različne naložbe v zdravstveno infrastrukturo prek Mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih sredstev EU, še vedno pa bi lahko razmislili o nadaljnjih prizadevanjih za krepitev odpornosti zdravstvenih sistemov, zlasti zdravstvenih delavcev.
- **Izboljšanje razpoložljivosti in cenovne dostopnosti storitev dolgotrajne oskrbe se izvaja z reformami za pristope, ki so bolj osredotočeni na posameznika in temeljijo na skupnosti, vključno z oskrbo na domu in dnevnim varstvom, razširitvijo financiranja prek obveznega zavarovanja ter ukrepi za povečanje privlačnosti delovnih mest v oskrbi in zadržanju osebja v sektorju.** Države članice uvajajo programe štipendiranja, pri čemer preučujejo učinkovitejšo organizacijo dela z multidisciplinarnimi ekipami in boljše mehanizme načrtovanja za porazdelitev delovne sile, izboljšujejo priznavanje poklicnih kvalifikacij, tudi za podporo hitrejšemu vključevanju državljanov tretjih držav in mobilne delovne sile, ter ukrepe na področju kakovostnih delovnih mest, vključno z usklajevanjem poklicnega in zasebnega življenja. Uvedeni so bili ukrepi za podporo neformalnim oskrbovalcem, kot so dopusti za oskrbo, ozaveščanje o pravicah in nepovratna sredstva za podporo oskrbovalcem. Vendar izzivi, kot je potreba po obravnavanju vse večjih potreb in regionalnih razlik, ostajajo. Dobro usklajevanje med zdravstvenim varstvom in dolgotrajno oskrbo, preventivni pristopi, izboljšanje učinkovitosti sistemov zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe ter zagotavljanje njihovega trajnostnega financiranja so med ključnimi vzvodi politike, ki so potrebni za krepitev odpornosti in učinkovito odzivanje na vse večje demografske izzive in izzive na področju oskrbe.

- **Da bi se obravnavala fiskalna vzdržnost pokojninskih sistemov in hkrati ohranila ustreznost glede na demografske spremembe, so bile proučene različne možnosti, kot so zvišanje dejanske upokojitvene starosti, podaljšanje delovne dobe z ukrepi na trgu dela in spodbudami v pokojninskem sistemu ter diverzifikacija financiranja.** Diverzifikacijo je med drugim mogoče doseči z reformami, za katere se pričakuje, da bodo povečale prispevke v naložbene pokojnine, da bi se ohranila ustrežna raven nadomestil, in sicer s krepitvijo poklicnih pokojnin in zagotavljanjem širših naložbenih možnosti za ponudnike pokojninskih zavarovanj iz zasebnega sektorja. Socialna trajnostnost in s tem ustreznost ostajata pomembni, države članice pa nameravajo ohraniti ta pristop, da bi preprečile revščino v starosti in zagotovile ustreznost dohodkov v starosti.
- **Kar zadeva socialno vključenost, se na področju stanovanj izzivi povečujejo, zato so bile zbrane informacije o nedavnih nacionalnih ukrepih ali reformah za reševanje izzivov, povezanih s stanovanjsko izključenostjo.** Proučeno je bilo, v kolikšni meri politike dohodkovne podpore ter zagotavljanje socialnih, zaposlitvenih in zdravstvenih storitev pomagajo preprečevati stanovanjsko izključenost in podpirajo tiste, ki se soočajo z brezdomstvom. Države članice, ki so razmišljale o skupinah prebivalstva, ki so nesorazmerno prizadete zaradi omejenega dostopa do cenovno dostopnih stanovanj ali stanovanjske izključenosti, so sprejele ali načrtujejo posebne ukrepe za odzivanje na potrebe skupin prebivalstva v ranljivem položaju.

- Pregledi so pokazali podobnosti med državami članicami, kar zadeva ranljive skupine: številne države članice so omenile mlade, osebe, ki imajo težave z duševnim zdravjem ali zlorabo drog, osebe z migrantskim ozadjem, pa tudi posebne skupine, kot so posamezniki po razvezi zakonske zveze.** Nekatere so poročale o težavah v zvezi s teritorialnim razkorakom, pri čemer so izpostavile pojav kratkoročnega najemanja nastanitev na turističnih območjih, ki omejuje stanovanjski fond za državljane. Več držav je poročalo o nacionalnih strategijah za boj proti brezdomstvu, pri čemer številne uporabljajo pristop „najprej stanovanje“, omenjeni pa so bili tudi zanimivi primeri drugačnega pristopa, ki se osredotoča predvsem na zaposlovanje in ga dopolnjuje stanovanjska podpora. Pomanjkanje stanovanj je glavni razlog za zaostanek pri zagotavljanju cenovno dostopnih stanovanj, zaradi česar so potrebne znatne naložbe na tem področju, zlasti povečanje ponudbe socialnih stanovanj. Kot dopolnilo h gradnji cenovno dostopnih socialnih stanovanj v regijah z visokimi cenami nepremičnin so bili za najranljivejša gospodinjstva dodeljeni ali obravnavani stanovanjski dodatki in začasne subvencije za najemnine. Druge države članice so poročale o aktiviranju razpoložljive ponudbe in podpori ljudem pri iskanju stanovanj z močnejšo zaščito najemnikov, ki najemnikom zagotavlja večjo stabilnost.
- Energetska revščina je v številnih državah EU še vedno strukturni izziv, tako pozimi kot poleti.** Države članice so poročale o ukrepih, ki zajemajo kombinacijo okvirov politike in ciljno usmerjenih nepovratnih sredstev. Prenova za boljšo energijsko učinkovitost je ključna pri odpravljanju strukturnih temeljnih vzrokov za energetske revščine s trajnim zmanjšanjem povpraševanja po energiji in posledično izdatkov za energijo. Vendar lahko s tem povezane zasebne naložbe predstavljajo poseben izziv za tiste, ki živijo v revščini. Rešitve bi bilo treba poiskati zunaj običajnih splošnih shem z bolj ciljno usmerjenimi ukrepi za ranljiva gospodinjstva, vključno z dobrim usklajevanjem s socialnim sektorjem, ob zagotavljanju svetovanja za izboljšanje energetske pismenosti in finančne podpore.

- **Izzivi na področju socialne vključenosti so še vedno povezani z revščino otrok. Pri preprečevanju in zmanjševanju revščine otrok ter odpravljanju ovir za zaposlitev staršev je potreben širok in celosten pristop.** Zagotavljanje visokokakovostne vzgoje in varstva predšolskih otrok s posebno podporo za otroke iz prikrajšanih socialno-ekonomskih okolij je ključen element. Ukrepi, ki se izvajajo, so namenjeni obravnavanju nizkih in vse slabših rezultatov izobraževanja, zlasti v prikrajšanih skupinah, ter spodbujanju enakih možnosti za vse otroke in blažitvi prikrajšanosti zaradi socialno-ekonomskega ozadja, vključno z jezikovnimi ovirami. Reforme zahtevajo več naložb v kakovost in skupno število mest, na voljo v vzgoji in varstvu predšolskih otrok, dopolnjenih z zakonsko pravico do celodnevne varstva in izobraževanja za otroke v osnovni šoli. Na splošno je bistveno, da se izvajanje skrbno spremlja, da se podpre nadaljnji razvoj politike, vključno z iskanjem rešitev za trajnostno financiranje.

V številnih pregledih je bilo ocenjeno izvajanje CSR iz preteklih ciklov evropskega semestra, kar kaže, da so izzivi dolgoročni in strukturni. Razprave so pokazale, da se pregledane države članice zavedajo ugotovljenih izzivov in sprejemajo konkretne ukrepe, da bi preučile ta vprašanja in pripravile ustrezne odzive politike. SPC je pozdravil sporočene ukrepe in je naklonjen prizadevanjem držav članic. Razprave v tem odboru so hkrati pokazale, da bodo za celotno izpolnitev zahtev specifičnih priporočil za države potrebni nadaljnji ukrepi, saj je v številnih primerih treba sporočene ukrepe še izvesti, v drugih pa je zakonodajni postopek v zgodnji fazi.

Priloge:

1. Specifični zaključki za države v okviru pregledov socialne konvergence, ki sta jih leta 2026 izvedla EMCO in SPC
2. Specifični zaključki za države v okviru letnih pregledov večstranskega nadzora, ki jih je leta 2026 izvedel EMCO
3. Specifični zaključki za države v okviru večstranskih pregledov o izvajanju priporočil, ki jih je leta 2026 izvedel SPC